

NASZ NARÓD JAK LAWY

Ocena polskiego narodu w III części *Dziadów*

Nasz naród jak lawa

*Nasz naród jak lawa,
Z wierzchu zimna i twarda, sucha i plugawa,
Lecz wewnętrznego ognia sto lat nie wyziębi;
Plwajmy na tę skorupę i zstąpmy do głębi.*

Mamy tu do czynienia z opozycją wnętrza i zewnątrz. To, co znajduje się na zewnątrz, jest odpychające, a oznacza pozorny obraz Polaków. Prawda o społeczeństwie kryje się natomiast głębiej. Mickiewicz posługuje się tu symboliką ognia. Ogień jest żywiołem życia i miłości. Ponadto ma działanie oczyszczające. Z ognia można także wróżyć, a więc przewidywać przyszłość. Wszystkie te znaczenia zostają tu ze sobą zespolone. Wewnątrz narodu znajduje się nieśmiertelny duch, którego nie może zniszczyć ani obca siła, ani skorupa obojętności niektórych ludzi. Jest to także symbol zapowiadający powstanie Polski.

Obraz polskiego narodu w scenie VII

Salon warszawski

Towarzystwo stolikowe – zewnętrzna skorupa

- elita intelektualna Warszawy lat 20. XIX stulecia, pisarze, warszawscy arystokraci, bywalcy salonów (ówczesna „śmietanka towarzyska”)
- rozmawiają po francusku, nudzą się,
- błahe tematy rozmów:
 - życie towarzyskie w Warszawie
 - sztuka (preferują literaturę francuską)
- tęsknota za Nowosilcowem - słynie z organizowania wspaniałych, wystawnych bankietów, dzięki niemu kwitnie życie towarzyskie w warszawskich salonach, szkoda, że wyjechał do Wilna;
- traktowanie historii Cichowskiego jako tematu literackiego (fikcyjnego), strach przed jej słuchaniem.
- poglądy dotyczące literatury: powinna mówić o historiach dawnych, najlepiej mitologicznych, ukazywać tematy sielankowe, bo taki jest duch narodu, podejmować tematy dworskie, o współczesnych okropieństwach lepiej nie pisać, bo nie jest to w dobrym guście;
- obojętność, cynizm, tchórzostwo, oportunizm, konformizm, kosmopolityzm .

Towarzystwo przy drzwiach – wewnętrzny ogień

- kilku młodych Polaków, Stary Polak, Adolf, Zenon Niemojewski, Młoda Dama;
- rozmawiają po polsku;
- dyskutują o wydarzeniach politycznych i represjach carskich, Adolf opowiada o Cichowskim;
- oczekują od polskiej literatury ukazywania martyrologii polskiego narodu;
- patrioci, krytyczni, odważni, zaangażowani, gotowi do walki, nonkonformiści.

Fragment sceny VIII

Bal u Senatora

Scena balu u Senatora nosi też znamiona opery. W pewnym momencie na bal schodzą się goście i wśród tańców oraz śpiewów wygłaszają swoje kwestie. Jest to kolejny dowód na to, w jak niekonwencjonalny czasami sposób poeci romantyczni łączyli różne rodzaje w jedną formę (patrz: dramat romantyczny).

Fragment sceny VIII

Bal u Senatora

Strona lewa

- ludzie wyzuci ze wszelkich ludzkich odruchów;
- z ich odrazą moralną kontrastuje sama sytuacja, w której odbywa się scena, czyli bal – wydarzenie radosne i kojarzące się z zabawą.
- bezwzględni oprawcy, którzy traktują ludzką śmierć jak nic nieznaczące wydarzenie, błahą zabawę;
- służalcy Senatora starają się mu przypodobać, boją się go, pochlebiają mu.

Strona prawa

- polscy patrioci;
- głównie młodzież, która bojkotuje przygotowaną przez Nowosilcowa imprezę i ostentacyjnie unika tańca;
- tocząca się w ich kręgu rozmowa dotyczy zgoła innych tematów niż dialog Senatora;
- Justyn Pol zdradza swojemu znajomemu Bestużewowi plan zamordowania Nowosilcowa. Ten jednak powstrzymuje przyjaciela, ponieważ ma świadomość, że akt ten stałby się przyczyną jeszcze gorszych represji przeciwko Polakom.

Doktor – zdrajca narodu

Pierwowzorem Doktora był August Ludwik Bécu, ojczym Juliusz Słowackiego. Rzeczywisty Bécu, lekarz (wprowadził na Litwie szczepienia przeciw ospie) i profesor uniwersytetu, faktycznie należał do współpracowników Nowosilcowa.

Zmarł w 1824 r., rażony piorunem w czasie poobiedniej drzemki w swoim gabinecie w Wilnie.

W utworze przedstawiony jako poplecznik Senatora, wpada na pomysł pozbycia się Rollisona przez ułatwienie mu samobójczego zamiaru rzucenia się z okna; on również każe Pelikanowi uderzyć przesłuchiwanego księdza Piotra, czym przypieczętowuje swój los - jeszcze tego samego wieczora zostaje zabity przez piorun, co przepowiada Ksiądz Piotr.

Interpretacja narodu - lawy

DEMOTYWATORY.PL

.. Nasz naród jak lawa,
Z wierzchu zimna i twarda, sucha i
plugawa,
Lecz wewnętrznego ognia sto lat nie
wyziębi;
Plwajmy na tę skorupę i zstąpmy do
głębi.

- lawa zimna i twarda, sucha i plugawa - warszawska elita intelektualna oraz współpracownicy i służalcy Senatora (Doktor) – ludzie tchórzliwi, ulegli wobec zaborcy, ignorujący sprawę narodową, lekceważący sytuację, w jakiej znaleźli się więźniowie, kariera jest dla nich ważniejsza niż wierność sprawie narodowej; Senatora,
- wewnętrzny ogień - więźniowie procesu filomackiego, patrioci oraz tzw. towarzystwo przy drzwiach – są odważni i nieugięci, solidarni z ofiarami, współczują im, gardzą zachowaniem elity warszawskiej.

Obraz polskiego narodu

- – obraz społeczeństwa polskiego czasów rozbiorów nie jest jednoznaczny (obok patriotów Mickiewicz przedstawia zdrajców sprawy narodowej);
- – cierpienie Polaków jest wynikiem świadomego działania Nowosilcowa i cara (którzy reprezentują w dramacie siły zła);
- – cierpienie młodzieży polskiej jest interpretowane przez Mickiewicza jako ofiara w wymiarze metafizycznym (uwznioślającym).

Obejrzyj

III część „Dziadów” w komiksie :

<https://scholaris.pl/zasob/60176>

III część „Dziadów” – dramat polskiej historii

<http://scholaris.pl/resources/run/id/48451>